

Iz crkvene povijesti.

Građa za život i rad o. Petra Filipovića.

(1706.—1769.).

I.

O. Petar Filipović rodio se 1706. u Ramljanima, selu nedaleko od Muća.¹ S o. Jeronimom Filipovićem ne bijaše ništa u svojti. Njegovi roditelji, doselivši iz Rame, naseliše čitavo jedno selo, koje se po njima prozva Ramljani. Početne i gimnazijske nauke svršio je u sinjskom samostanu sv. Frane.² S dopuštenjem provincijala o. Filipa Surkovića, imočanina, o. Andrija Maršić, gvardijan u Zaostrugu, obuče ga u redovničke halje na 6. listopada 1718. Nakon godine kušnje bude dopušteno, da učini svečan zavjet.³ Poslije bi premješten u Šibenik, gdje je učio mudroslovlje i bogoslovlje na općem učilištu drugoga razreda pod općim lektorima o. Antom Markovićem i Jeronimom Filipovićem sve do godine 1726.⁴

Na skupštini u Iloku, 12. kolovoza 1727., pod provincijalnim zamjenikom o. Šimunom Tomaševićem o. Petar Filipović bude ime-

¹ Necrologium conventus s. Francisci Imothae. Die 8 mensis februarii a. 1769 Signii Adm. R. P. Petrus Philippovich a Ramgnane districtus Traguriensis ex Minister Provincialis aetatis suae anno 63 spiritum Deo reddidit.

² Fr. Petar Filipović: Archivium conventus olim s. Petri Ramae in Bosna nunc autem s. Mariae in coelum assumptae Signii in Dalmatia MDCCLVI. Format 44 × 32 cm. U opisu sinjskog samostana veli: »Od godiscta 1713. kogasam dossao u Manastir josc svetoga Frane, tja dò godiscta sadagniega mojim očima vidio, hotiosam sva spisat, za ostavit dossastim uspomenu od početka nascii starii« i t. d. f. 1.

³ K. Archivium Provinciale, in quo adnotatae sunt actiones in Provincia ab anno 1693 usque ad an. 1722. Theca X. Hl.: »Item in eodem conventu [Zaostrogii] eiusdem anni [1718] per eundem [scilicet R. P. Andream Marsich loci guardianum] 6 octobris induti sunt... fr. Petrus Philippovich«. Ovaj se rukopis nalazi u arhivu samostana sv. Lovre u Šibeniku. Skraćenica: Archivium provinciale. Sr. i Liber archiviale u Markarskoj, str. 131.

⁴ Archivium provinciale. I. Za pohoda šibenskog samostana 1724. sa strane o. provincijala Augustina iz Tuzle nalaze se u popisu redovničke obitelji: »R. P. Hieronymus Ppilippovich lect. theologiae. Fratres clerici professi Petrus Philippovich theologiae studens... Lectores generales Sibenici theologiae R. P. Antonius Marcovich loci guardianus et lect. theol... R. P. Hieronymus a Rama lect. theol«. Da se fr. Petar Filipović nalazio u Šibeniku sve do 1726. svjedoče nam njegovi preostali rukopisi, što ih je on tu napisao 1725., kako ćemo kasnije čuti.

novan lektorom mudroslovlja u Sinju.⁵ U istoj se službi ostavlja i potvrđuje na skupštini u Velikoj, 24. lipnja 1728.⁶

Isto tako na zboru u Čuntiću u Hrvatskoj, 28. travnja 1729.⁷ Na skupštini, koja je bila u Sinju, 20. svibnja 1730. bude imenovan lektorom moralke,⁸ a na onoj u Visovcu, 20. svibnja 1731. učiteljem mladeži.⁹ O. Petar Filipović rado je i savjesno vršio ove službe. Na skupštini u Visovcu 25. srpnja 1733. o. Petar Filipović slijedi predavanje moralke u Sinju.¹⁰ Provincijal o. Jeronim Filipović iz Rame na prvoj skupštini, koju je držao u Sinju, 19. lipnja 1735., imenova jednoglasno s ostalim definatorijem o. Petra Filipovića gvardijanom u Živogoštu.¹¹ Slijedeće godine na 3. lipnja na skupštini u Zaostrogu bude u istoj službi potvrđen.¹² Na skupštini u Karinu, 8. lipnja 1737., jednoglasno je izabran za gvardijana u Sinju.¹³ Kad je bio zbor u Sinju na 21. srpnja 1738., o. Petar Filipović imaše tri glasa za definitora; suviše bijaše rasuditelj i pisac zbornih spisa. Na 22. istoga mjeseca nanovo je imenovan lektorom moralke u Sinju.¹⁴ Kasnije se u istoj službi potvrđuje na skupštini u Karinu,

⁵ Acta Provincialatus 1702—1722: Francisci de Travnik, Budalich, Bulaich, Andreae ab Imotha, Nakich, Pastirovich, Surkovich, Andreae a Cutievo. Theca III. C. (nepotpuni rukopis u arhivu sv. Lovre u Šibeniku). D. 134: »Lectores philosophiae Signii. M. V. P. Petrus Philippovich«. Skraćena: Acta Provincialatus 1702—1722. Sr. i Liber archiavale u Makarskoj, str. 196.

⁶ Acta Provincialatus 1702—1722. D. 161.: »Lect. phil. Signii P. Petrus Philippovich«. Isto u Liber archivalis u Makarskoj, str. 205.

⁷ Acta Provincialatus A. R. P. Joannis a Straxemano et Antonii Marcovich. E. Theca V (1729—1735). E. 5.: »Lect. phil. Signii. P. Petrus Philippovich«; Liber archivalis u Makarskoj, str. 212.

⁸ Acta Provincialatus 1729—1735 (šibenički arhiv sv. Lovre). E. 16: »Lect. morales Signii P. Petrus Philippovich«; E. 30: »Lect. philosophiae, Signii, M. V. P. Petrus Philippovich«. Liber archivalis u Makarskoj, str. 220.

⁹ Acta Provincialatus 1729—1735. E. 53: »Lect. morales in conventu Signensi M. V. P. Petrus Philippovich et magister juvenum«, E. 57: »Signii. M. V. P. Petrus Philippovich lect. philosophiae«, Liber archivalis u Makarskoj, str. 224. i 225.

¹⁰ Acta Provincialatus 1729—1735. E. 109.: »Lect. morales Signii P. Petrus Philippovich«.

¹¹ Hieronymus a Rama 1735—1739 provincialis. (Rukopis u šibenskom arhivu sv. Lovre), str. 1: »Pro conventu Xivogostae R. P. Petrus Philippovich habuit vota omnia«. Liber archivalis u Makarskoj, str. 300.

¹² Hieronymus a Rama 1735—1739, str. 5. Provincialatus A. R. P. Hieronymi a Rama et Michaelis Jecussich. F. Theca VI. F. 22. Liber archivalis u Makarskoj, str. 303.

¹³ Provincialatus A. R. P. Hier. Philippovich. F. 32.: »Pro conventu S. M. Gratiarum. Signii R. P. Petrus Philippovich habuit vota omnia«. Liber archivalis u Makarskoj, str. 308. Provincialatus A. R. P. Hieronymi Philippovich et Michaelis Jecussich. F. 26.

¹⁴ Hieronymus a Rama 1735—1739, str. 14.; 16. Provincialatus A. R. P. Hieronymi Philippovich. F. 66. Liber archivalis u Makarskoj, str. 319—321.

2. lipnja 1738.¹⁵ Na zboru u Šibeniku, 22. lipnja 1742. o. Petar Filipović bio je jednoglasno izabran za gvardijana u Omišu.¹⁶ Vidi se, da je gvardijansku službu ili malo vršio ili se na njoj zahvalio, što je vjerojatnije, jer ga nalazimo za kanoničkih pohoda o. Petra Karapandže, provincijala na 29. prosinca 1742. i 1744. u sinjskoj, redovničkoj obitelji.¹⁷ Pače na skupštini u Karinu, 24. lipnja 1743., bude imneovan u Sinju lektorom moralke i učiteljem mladeži,¹⁸ isto tako i naredne godine na skupštini u Omišu, 6. listopada 1744.¹⁹

Kada je bio nov zbor u Splitu, 21. kovoza 1745., o. Petar Filipović bude izabran definatorom sa 19 glasova.²⁰ U svojstvu je definitora sudjelovao zborovanju nesamo sada u Splitu, nego i 1746. na skupštini u Karinu, gdje se mnogo pametno i dobro odredilo za procvat redovničkog zapta i napredak nauka.²¹ Na drugoj skupštini, 23. srpnja 1747., ne mogaše biti nazočan kao definator radi bolesti. Njega zastupa o. Martinović.²²

Kad je provincijal o. Ivan Vucić imao otići na općeni zbor reda u Rim, 17. svibnja 1750., u Sinju 17. lipnja 1749. poslije večernje bude izabran tajnim glasovanjem o. Petar Filipović za njegova zamjenika.²³

Na sastanku je u Visovcu, 14. rujna 1749., bio nazočan.²⁴

U raspri, kojemu će dijelu redodržave sv. Otkupitelja pripasti splitski samostan na Dobrom, na sastanku u Visovcu, 12. rujna 1749., izjavio je: »Ja Fr. Petar Filipović ex definator kažem i sudim, da splitski samostan pripada onima samostanima s one strane Cetine.«²⁵

¹⁵ Provincialatus A. R. P. Hieronymi a Rama et Michaelis Jecussich. F. 72.: »Lect. moral. Signii. M. V. P. Petrus Philippovich«. Liber archivialis u Makarskoj, str. 326.

¹⁶ Provincialatus A. R. P. Petri Charapanzich: »In conventu Almissensi R. P. Petrus Philippovich habuit vota omnia«.

¹⁷ Provincialatus A. R. P. Petri Charapanzich. G. Theca VII: »P. Petrus Philippovich. Signii de familia et magister juvenum«.

¹⁸ Liber archivialis u Makarskoj, str. 354: »Magistri juvenum. Signii. P. Petrus Philippovich, qui et lector moralis«. Provincialatus A. R. P. Petri Charapanzich: »Mag. juvenum. Signii. M. V. P. Petrus Philippovich et lector moralis«.

¹⁹ Provincialatus A. R. P. Petri Charapanzich: »Magistri juvenum. Signii R. P. Petrus Philippovich«. Liber archivialis u Makarskoj, str. 336.

²⁰ Acta Provincialatus A. R. P. Thurich 1745, str. 1.: R. P. Petrus Philippovich habuit vota n. 19.« pro definitore. Liber archivialis u Makarskoj, str. 372.

²¹ Liber archivialis u Makarskoj, str. 377—378.

²² Liber archivialis u Makarskoj, str. 379.

²³ Liber archivialis u Makarskoj, str. 390.: »Die 17 post vespas eligere per secretas balotationes prout elegerunt ex tribus propositis R. P. Petrum Philippovich lectorem theologum iam provinciae definitorem per vota inclusiva«.

²⁴ Liber archivialis u Makarskoj, str. 396.

²⁵ Liber archivialis u Makarskoj, str. 399.

Na 20. rujna 1754. nalazi se u Šibeniku, te sprema u arhiv spise ovoga Zbora, kao tajnik redodržave presv. Otkupitelja.²⁶ U popisu redovnika sinjskog samostana 1756. na petom mjestu dolazi fr. Petar Filipović ex definator. Na zboru u Zaostrugu, 7. listopada 1763., o. Juraj Samaluk i Petar Filipović bijahu izabrani, da pregledaju samostanske račune. Na istom zboru, 30. listopada, jednoglasno je izabran za provincijala redodržave presv. Otkupitelja.²⁷ Kao provincijal iz Makarske, 1. svibnja 1765., šalje cijeloj redodržavi okružnicu za prvu skupštinu, koju će držati u Makarskoj od 7.—11. lipnja 1765. Na 2. svibnja 1765. oblači dake u Visovcu; a na 6. listopada Antu Mučala iz Štafilića, koji dobi ime fr. Viňko. Iz Visovca, 23. listopada 1765., šalje okružnicu privatna sadržaja. Na 23. siječnja 1766. drži drugu skupštinu u Visovcu. O. Petar Filipović kao državnik bijaše vrlo okretan i radin čovjek, ozbiljan i revan oko napretka redodržave. To izbija iz njegovih službenih, provincijalnih spisa.

Na 7.—8. listopada 1766. nazočan je u zboru u Sinju. Potpisuje naredbu s novim starješinstvom o uredbi arhiva u Makarskoj i Šibeniku. Kada je revni provincijal o. Andrija Staničić htio učiniti, 7. lipnja 1767., tkaonu za cijelu redodržavu presv. Otkupitelja, o. Petar Filipović s kustodom i dva definitora ne htjedoše na taj prijedlog pristati radi poteškoće pribavljanja novčanih sredstava za to poduzeće; dok sva ostala redodržava bijaše oduševljena za čstvarjenje te namisli.

Kada o. Petar Filipović svrši svoje provincijalstvo, ostaje u stanju mira u sinjskom samostanu, gdje je gotovo sav život proveo u kulturnom radu oko prosvjete pomatka redodržave i puka. U svom rodnom mjestu sastavio je pravila za bratimstvo, koje još i dandanas opstoje.

Za pohoda provincijala o. Andrije Staničića sinjske, franjevačke obitelji, 16. svibnja 1767. i 10. veljače 1768., on se nalazi na drugom mjestu.

Najposlije umrije blago u Gospodinu podkrijepljen sv. otajstvima na 8. veljače 1769. u 63. godini umrloga života.²⁸

Dr. Fr. Juraj Božićković:

²⁶ Acta Despotovich, str. 29.: »Adi 20 sett. 1754 Sebenico, Una altra simile fù spedita in altri otto conventi, e questa da me fra Pietro Filipovich segretario posta con gl'atti capitulari in Archivio della Provincia esistente in questo convento«.

²⁷ Acta P. Petri Philippovich, str. 5.: »Zaostrugii. A. Dni 1763 die vero 30 mensis octobris Adm. R. P. Petrus Philippovich habuit vota decem et novem«. Liber archivalis u Makarskoj, str. 521.

²⁸ Acta A. R. P. Andreae Stanicich, str. 137.: »Die 8 Februarii 1769 Adm. R. P. Petrus Philippovich ex Minister Provincialis munitus sanctissimis sacramentis aetatis anno 63. Signii pie in Domino obiit«. Isto donosi Liber archivalis, str. 554.